

## Pääkirjoitus

# Hoitotiede yhteiskunnassa - XVIII kansallinen hoitotieteellinen konferenssi Tampereella 11.–12.6.2024

Tiede on koko sen historian ajan ollut osa yhteiskuntaa, ja se on myös kehittynyt rinnan yhteiskunnallisen kehityksen kanssa. Tieteellä on ollut yhteiskunnallista vaikuttavuutta yhtä kauan kuin tiede on ollut olemassa. Kuitenkin vasta 2000-luvulla tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus tuli laajemmin ja systemaattisemmin huomioituksi. Ensimmäinen kansallinen tiedeviestinnän toimenpideohjelma ”Tiede kuuluu kaikille!” julkaistiin vuonna 2013. Tämän jälkeen tieteen näkyvyyttä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta lisäämään julkaistiin vuonna 2018 ”Viesti rohkeasti, vaikuta turvallisesti -suositukset”. Yliopiston vuorovaikutus muun yhteiskunnan kanssa ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus tuli yliopistolakiin vasta vuonna 2004. Tirronen (2023) toteaa Tiedemaailma -lehdessä, että yliopistojen ehkä perustavin tehtävä on yhteiskunnallinen vaikuttavuus, joka ulottuu tutkimuksen, opetuksen, oppimisen, oppineisuuden ja sivistyksen edistämiseen.

Tieteen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on käsitteenä monenkirjava. Vaikuttavuudella ymmärretään esimerkiksi tutkimustulosten jakamista ja hyödyntämistä sekä osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun, mutta tiede luo myös pohjan koulutukselle, sivistykselle ja hyvinvoinnille sekä tuen päätöksenteolle ja tarvittaville muutoksille. Tutkimustieto on vaikuttavuuden väline. Eri tieteenaloilla on erilainen mahdollisuus tiedon kautta vaikuttamiseen, kuten sen nopeuteen ja laajuuteen, mikä johtuu esimerkiksi erilaisista tutkimusasetelmista, tutkimuksen kohteista ja tiedon luonteesta. Vaikuttavuuden saavuttaminen ja mittaaminen on haastavaa. Elämme tilanteessa, jossa yhteiskun-

nalliset ongelmat ovat kompleksisia ja tutkimuksen mahdollisuudet aikaansaada muutoksia rajalliset. Lisäksi vaikuttavuus näkyy usein vasta pitkän ajan kuluessa.

Tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on tiedepolitiikan tärkeä tavoite, joka toteutuessaan edellyttää erilaisia toimia ja toimijoita. Vuonna 2014 perustettiin Suomen Akatemian yhteydessä toimiva Strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) rahoitusinstrumentti, jonka päätehtävänä on tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vieminen uudelle tasolle. Akatemian tutkimusrahoituksen vaikuttavuudesta tiedetään vuosilta 2017–2022 jätetyistä loppuraporteista, että vuodessa alkaa 1000 uutta hanketta, käynnissä oli 5 000 hanketta ja tieteellisiä julkaisuja tuotettiin vuosittain 17 000. Vuonna 2023 myönnettiin tutkimusrahoitusta 511 miljoonaa euroa. Tutkimuksen tekemisessä keskeistä on yhteiskunnallinen vuorovaikutus, sillä vain vuorovaikutuksen avulla on mahdollista saada vaikuttavuutta. Tiedon välittäminen yhteiskunnassa tapahtuvaan toimintaan on jatkuva vuorovaikutuksen muoto.

Tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus konkretisoituu monella tavalla. Tiede ja ammatillisten julkaisujen, yleistajuisten julkaisujen, asiantuntijatehtävien ja tutkimustuloksiin perustuvien innovaatioiden lisäksi vaikuttavuutta lisää erilaiset tieteelliset konferenssit, joissa esitetään uusinta tietoa päätöksenteon ja kehittämistoiminnan perustaksi, ideoidaan uusia tutkimusaihioita, muodostetaan tutkimus- ja kehittämisverkostoja, lisätään osaamista ja ylläpidetään sosiaalista kanssakäymistä.

Tampereen yliopiston hoitotieteen henkilökunta järjesti yhdessä Hoitotieteiden tutkimusseura HTTS ry:n kanssa XVIII kansallisen hoitotieteellisen konferenssin. Kyseessä on joka toinen vuosi tapahtuva tilaisuus, jossa esitellään uusinta, korkeatasoista tieteellistä tutkimustietoa sekä kehittämishankkeita suullisina ja posteriesityksinä. Tampere-talossa 11.- 12.6.2024 järjestetyn konferenssin teemana oli ”Hoitotiede yhteiskunnassa”, ja tavoitteena oli tuoda esiin hoitotieteen laajaa vaikuttavuutta sosiaali- ja terveydenhuollossa, terveydenhuollon kouluksessa sekä koko yhteiskunnassa. Konferenssin pääluennoissa keskityttiin hoitotieteellisen tiedon vaikuttavuuteen hyvinvointialueilla, lasten kaltoinkohtelun ehkäisyn mahdollisuuteen sekä tutkijan vastuuseen yleisviihityksen edistämiseksi. Konferenssissa esitettiin 120 suullista puheenvuoroa kuudessa rinnakkaisessiossa. Tässä Hoitotiede-lehden supplementtinumerossa julkaistut artikkelit perustuvat konferenssissa esitettyihin puheenvuoroihin. Valinnan perusteena oli kahden tiivistelmiä arvioineiden asian-

tuntijoiden suositus artikkelin kirjoittamisesta supplementtinumeroon. Artikkelien julkaisuprosessi on noudattanut arvioinnissa ja julkaisemisessa Hoitotiede-lehden tapaa.

Tutkimusmenetelmiä kuvaavia esityksiä konferenssissa oli runsaasti, mikä korostuu myös tämän konferenssijulkaisun artikkeleissa. Se osoittaa myös menetelmällistä monipuolisuutta alallamme. Muita teemoja konferenssissa olivat kliiniseen hoitotyöhön sekä terveydenhuollon johtamiseen ja opettamiseen liittyvät aiheet. Tässä konferenssijulkaisussa näitä teemoja esitellään muun muassa lasten, nuorten ja ikääntyvien näkökulmasta.

Artikkelit tuovat näistä aiheista uusinta tutkimustietoa, jonka toivotaan välittyvän lukijalle ja tulevan laajasti käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollon eri tilanteissa sekä näyttöön perustuvan toiminnan toteutumisessa ja kehittämisessä.

Toimituskunta: Minna Koskimäki, Riikka Ikonen, Elina Haavisto, Marja Kaunonen, Eija Paavilainen

## KIRJALLISUUTTA:

- Tiedeviestinnän suositukset. [https://tiedeviestinnan-suositukset\\_2018 \(tjnk.fi\)](https://tiedeviestinnan-suositukset_2018 (tjnk.fi))
- Kivisto, J & Lilja E. 2022. Tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ei pelkisty ohjattavaksi ja mitattavaksi, Korkeakoulupolitiikan murros / korkeakoulupolitiikka, koulu. Politiikasta. Ajankohtainen ja ajaton tiedeverkkolehti.
- Tirronen, J. 2023. Sosiaalinen yliopisto – Mitä tarkoittaa yliopiston yhteiskunnallinen vaikuttavuus?

- Tiedemaailma. Vol 41 Nro 4 (2023) | Tieteessä tapahtuu (tieteessatapahtuu.fi)
- Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) [https://www.aka.fi/globalassets/2-suomen-akatemian-toiminta/1-mita-teemme/8-vaikuttavuus/tutkimusrahoituksen\\_vaikuttavuus\\_muokattu.pdf \(aka.fi\)](https://www.aka.fi/globalassets/2-suomen-akatemian-toiminta/1-mita-teemme/8-vaikuttavuus/tutkimusrahoituksen_vaikuttavuus_muokattu.pdf (aka.fi))
- Yliopistolaki 558/2009. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkuperäiset/2009/20090558>